

A francia köztársaságielnök- választás második fordulója és következményei

2017. május 8.

MAGYAR NEMZETI BANK

Készítette:

Látta:

Jóváhagyta:

1. Vezetői összefoglaló

Emmanuel Macron nyerte a francia köztársaságielnök-választás második fordulóját. Dacára nagyarányú győzelmének – a voksok 65,8%-át szerezte meg – az érvénytelen szavazatok és a távolmaradók száma is rekordmagasságot ért el. Emmanuel Macron kihívója, Marine Le Pen a franciák egyharmadát tudta maga mellé állítani. A szuverenitáspárti Nemzeti Frontnak a voksok mindössze 34,2%-át sikerült megszereznie, amely eredmény a történelmi nagyságú szavazói támogatottságuk ellenére is elmarad a várakozásoktól.

Mindez azonban rávilágít arra, hogy Emmanuel Macron győzelmével és az általa képviselt liberális irányvonallal a választók jelentős része nem ért egyet.

Marine Le Pen pártjában a választások után megjelentek belső kritikák, amelyek főként a párt elhibázott, a baloldali választókat megcélzó stratégiáját kritizálják, miközben egyesek hiányolták, hogy a kampány során a klasszikus jobboldali értékeket kevésbé domborították ki, ami a jobboldali választók elpártolását eredményezte. Ennek ellenére Marine Le Pen a második forduló éjszakáján a párt megújulására és a szuverenitáspárti mozgalmak egyesülésére szólított fel.

Emmanuel Macronnak és mozgalmának az En Marche!-nak a következő hetekben szövetségeseket kell keresnie a már meglévő politikai szereplők között, hogy többséget szerezhessen a törvényhozási választásokon is. A Szocialista Pártból már többen jelezték, mint pl. az egykori miniszterelnök Manuel Valls, illetve François Hollande korábbi elnök támogatói is, hogy hajlandóak együttműködni az újonnan megválasztott elnökkel. A Szocialista Párt baloldali szárnya viszont inkább a függetlenségre, s így a szélsőbaloldali és zöld mozgalmakkal való összefogásra buzdít, ez a megosztottság pedig akár a Szocialista Párt szétszakadásához is vezethet.

A konzervatív Republikánusok ezzel szemben az összezárásra törekednek, igaz vannak képviselők, akik nyíltan támogatják Emmanuel Macront. Ennek ellenére a párt prominens személyiségei, mint pl. François Baroin, a törvényhozási választások kampányfőnöke vagy Alain Juppé bordeaux-i polgármester is az egységre szólítanak fel. A párt véleménye szerint a törvényhozási választást meg kell nyerni, s nem szabad egyezséget kötni Emmanuel Macronnal, ugyanis ő François Hollande szellemi örököse. Az előbbi retorika már a jobboldali választók mobilizálását szolgálja.

2. A köztársaságielnök-választás második fordulójának eredménye

Emmanuel Macron személyében az V. Köztársaság történelmének legfiatalabb köztársasági elnöke került megválasztásra, akire május 7-én a választók 65,8%-a voksolt, míg kihívójára, a szélsőjobboldali Marine Le Penre a választók 34,2%-a adta szavazatát. Az egykori gazdasági miniszter két megye kivételével (Pas-de-Calais és Aisne) mindenhol első helyen végzett, ami azt a látszatot kelti, hogy a franciák nagy része a szélsőséges párt térnyerésének megakadályozása érdekében újra az úgynevezett *Köztársasági Front* egységébe tömörült.

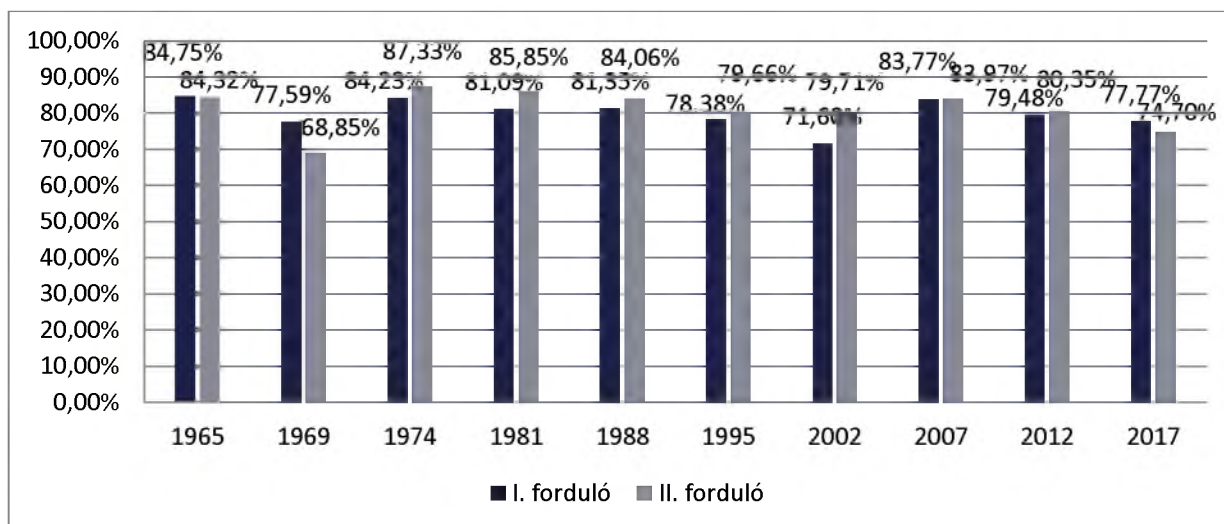
1. ábra - A köztársaságielnök-választások eredményének megoszlása egyes megyék alapján

Forrás: Le Monde

Viszont ha jobban megnézzük a választások egyéb mutatóit, úgymint a választástól távolmaradók arányát és az érvénytelen szavazatokat, jól látható, hogy a 2002-ben a Jean-Marie Le Pen ellen felálló front 2017-ben valójában már nem működött. A Le Monde összeállítása szerint egyrészt az V. Köztársaság történetében 1969-et leszámítva a mostani választásokon volt a legalacsonyabb a részvétel a választások második fordulójában, ugyanis csupán a választók 74,7%-a járult az urnákhoz. Ugyanakkor 2012-ben a szavazásra jogosultak 80,35%-a, 2007-ben pedig 83,97%-a adta le a voksát a második fordulóban.

2. ábra - A szavazói részvétel Franciaországban a köztársaságielnök-választásokon 1965 és 2017 között

Forrás: Le Monde

Másrészt a szavazók 12%-a érvénytelen választói cédulát dobott az urnába, ami történelmi mélypontnak számít. 2012-ben ugyanis csupán a választók 5,82%-a, 2007-ben pedig 4,2%-a szavazott érvénytelenül, de még a 2002-es választások során is, amikor a szavazóknak a második fordulóban a szélsőjobboldali Jean-Marie Le Pen és a jobbközép Jacques Chirac között kellett választaniuk, az érvénytelen szavazatok aránya mindössze 5,39% volt. A tiltakozás ezen módját nemcsak a szélsőbaloldali szavazók választották, akiknek negyede érvénytelen szavazatot adott le, hanem François Fillon támogatói is, akiknek 21%-a szintén érvénytelenül voksolt.¹

3. ábra - Az átszavazások megoszlása az egyes jelöltek között

	Emmanuel Macron	Marine Le Pen	Érvénytelen szavazat
Phillippe Poutou	61%	11%	28%
Jean-Luc Mélenchon	62%	13%	25%
Benot Hamon	88%	3%	9%
Jean Lassalle	67%	10%	23%
François Fillon	56%	23%	21%
Nicolas Dupont-Aignan	37%	36%	27%
François Asselineau	25%	62%	13%

Forrás: Les Echos

Mindez jól tükrözi Jean-Luc Mélenchon második fordulóval kapcsolatos választási iránymutatásának hiányát, továbbá több, François Fillon kampányát támogató jobboldali szervezet felszólítását az érvénytelen voksolásra, illetve a szavazástól való távolmaradásra is. A fenti eredmény ugyanakkor a Köztársasági Front bukását is jelenti, ami egyértelmű jelzés a frissen megválasztott köztársasági elnök számára, miszerint a franciák jelentős része továbbra sem áll mögötte. Míg a baloldaliak nemtetszését főként az új köztársasági elnök gazdaságpolitikája váltotta ki, addig a jobboldaliak elsősorban a társadalompolitika terén liberális programjával szemben fogalmazzák meg kételyeiket.

3. Felkészülés a törvényhozási választásokra: a Szocialista Párt a szakadás szélén, a konzervatívok összezárnak

Emmanuel Macron következő feladata az En Marche! mozgalomnak a júniusi törvényhozási választásokon való sikeres szerepeltetése lesz, ami jelentős kihívást jelent az alig egy éve alakult politikai szervezet számára. Ugyanis míg a városi kerületekben viszonylag könnyen szerezhethet magának híveket, addig a vidéki választókerületekben már kisebb sikerre számíthat. Igaz, egy nemrég megjelent elemzés szerint akár többséget is kaphat a törvényhozás alsóházában, a francia Nemzetgyűlésben, mivel az 535 választókerületből (a felmérésben nem szerepelt Korzika, amellyel együtt 577 választókerület van) akár nagyságrendileg 249-286 választókerületben is nyerhetnek a

¹ <https://www.lesechos.fr/elections/presidentielle-2017/0212051674616-le-vote-blanc-lautre-gagnant-du-scrutin-2084995.php>

mozgalom jelöltjei. A Les Echos információi szerint azonban még maguk a mozgalom képviselői is kételkednek a sikerben. Márpedig parlamenti többség nélkül nehéz lesz keresztülvinni a Macron által felvázolt reformjavaslatokat, amelyek több ponton is jelentős társadalmi ellenállást válthatnak ki, írja a Le Monde.²

A Nemzeti Front felemás eredménnyel zárta az elnökválasztást, ugyanis dacára annak, hogy Marine Le Pen veszített a választások második fordulójában, soha nem látott mennyiségű szavazatot tudott összegyűjteni. Így a két forduló között további hárommillió voksal tudta növelni szavazóbázisát, s ezzel 10,6 millió választópolgár támogatta a Nemzeti Front jelöltjét. Ennek ellenére a várt győzelem elmaradt, holott az elmúlt öt évben rendezett választásokat erőteljesen dominálta a párt, így nem véletlen, hogy a Nemzeti Fronton belül több kritikus hang is megjelent a párt vezetőségével szemben. Többen elsősorban a Florian Philippot által vezetett stratégiát okolják a vereségért, ami a baloldali választók meggyőzésére irányult, holott a baloldaliak sosem szavaznának a pártra, jegyezte meg a Nemzeti Front egy tagja a Le Monde-nak. Mindez párosult azzal a stratégiai hibával, hogy a jobboldali választókat sem sikerült megnyerniük, s így többen elpártoltak tőlük. Marion Maréchal-Le Pen, Marine Le Pen unokahúga és annak támogatói is kritizálták az elnökjelölt kampányát, s már többször jelezték, hogy a pártnak konzervatívabb hangot kellene megütnie, ugyanis az elnökválasztás során olyan témákat hagytak figyelmen kívül, mint a család, a nemzeti identitás vagy a biztonság. Marine Le Pen ennek ellenére egy új politikai erő útnak indítását célozta meg, amely összefogná a szuverenitáspárti erőket, így akár a névváltoztatás sem elképzelhetetlen; igaz többen úgy vélik, hogy mindez a párt kongresszusán fog eldőlni.³

A *Szocialista Párt* kívülállóként figyelte a 2017-es köztársaságielnök-választás második fordulóját. A baloldali párt számára a következő hetek legfontosabb kérdése az lesz, hogy vajon egyben tud-e maradni vagy elkerülhetetlen lesz a pártszakadás. A törvényhozási választásokon való sikeres szereplés így már kevésbé élvez prioritást. Többen ugyanis, mint például Ségolène Royal szocialista politikus vagy Manuel Valls egykori miniszterelnök, késznek mutatkoznak az új elnökkel való közös munkára, így részt akarnak venni az új parlamenti többségben. Hasonló utalást tett Stéphane Le Foll földművelésügyi miniszter és Jean-Christophe Cambadélis, a Szocialista Párt vezetője is, akik François Hollande támogatói. Véleményük szerint az új elnök által képviselt elképzelések a Szocialista Párt számára is vállalható utat jelentenek.

A fentiekkel azonban többen nem értenek egyet a párton belül, így több szocialista politikus is elképzelhetetlennek tartja az Emmanuel Macronnal való közös munkát, köztük az elnökválasztáson induló Benoît Hamon és támogatói, akik inkább a baloldali értékek megerősítése felé indulnának el. Utóbbiak együttműködnének a francia Zöldekkel, sőt akár a Jean-Luc Mélenchonnal való közös munkától sem riadnának vissza. A szélsőbaloldali jelölt a második forduló eredménye után mint a legnagyobb ellenzéki erő jellemezte magát és mozgalmát, s véleménye szerint lehetséges lenne egy esetleges parlamenti többség elérése is a törvényhozási választásokon, igaz a Szocialista Párttal való szövetségről egyelőre még nem nyilatkozott.⁴

² <https://www.lesechos.fr/elections/emmanuel-macron/0211993289415-presidentielle-les-dix-mesures-phares-demmanuel-macron-2081197.php>

³ http://abonnes.lemonde.fr/election-presidentielle-2017/article/2017/05/08/marine-le-pen-fait-face-a-des-critiques-internes_5124062_4854003.html

⁴ <https://www.lesechos.fr/elections/legislatives-2017/0212053073640-legislatives-jean-luc-melenchon-se-reve-en-premier-opposant-a-emmanuel-macron-2085010.php>

A Szocialista Párt tehát a teljes pártszakadás, sőt akár a megszűnés szélére is kerülhet az elkövetkezendő hetekben, illetve egy esetleges rossz szereplés a törvényhozási választásokon akár a párt teljes marginalizálódásához is vezethet.⁵

Míg a Szocialista Párt a teljes szétesés szélére sodródhat, addig a konzervatív *Republikánusok* megpróbálnak – egy-két esetet leszámítva – összezárni. Így Bruno Le Maire nyíltan kiállít Emmanuel Macron mellett, és az ifjú köztársasági elnökkel való közös munkától sem riad vissza, illetve Christian Estrosi, a Provence-Alpes-Côte d’Azur régió vezetője is a sikeres együttműködés reményéről beszélt. A konzervatív képviselők nagy része azonban nem akar közvetlen együttműködést. Így François Baroin, a törvényhozási választási kampány vezetője szerint a párt célja nem az együttműködés, hanem a parlamenti többség megszerzése. A jobboldali politikus emellett többször támadta is az új köztársasági elnököt. Szerinte Emmanuel Macron François Hollande-ot és politikáját képviseli, amivel a párt nem tud egyetérteni. Továbbá kijelentette, hogy a Republikánusok „maga az ellenzék”, amely attitűdöt több pártbeli politikus is támogatta, legyenek azok a párt radikálisabb vagy mérsékeltebb képviselői.⁶

Ezért a konzervatívabb Laurent Wauquiez-től, az Auvergne-Rhône-Alpes régió vezetőjétől kezdve egészen a mérsékelt Alain Juppé bordeaux-i polgármesterig mindenki a jobboldal összefogására szólított fel. Ugyanakkor többen jelezték, hogy olyan törvények megszavazása során, amelyek számukra is megfelelőek, hajlandóak átszavazni. Így például a párt jobbközép szárnyához tartozó Nathalie Kosciusko-Morizet is kijelentette, hogy hajlandó az átszavazásra, ellenben egyes republikánus képviselők viselkedésével – utalván ezzel Bruno Le Maire-re – nem tud sorsközösséget vállalni, ugyanis a jobboldalnak egységre van szüksége.⁷

François Baroin a renitens párttagoknak pedig azt üzenete, hogy akár ellenjelölt állításától sem riad vissza a párt vezetése. A következő hetek legfontosabb céljának François Fillon programjának lazítását tűzték ki célul, mellyel főként a munkás- illetve a középosztály felé tennének engedményeket.

Az Opinion Way közvélemény-kutató intézet felmérése szerint míg az En Marche! mozgalomnak a parlamenti többségre is van esélye, addig a jobboldali Republikánusok nagyságrendileg 200-210 körzetben, míg a Nemzeti Front jelöltjei 15-25, a Szocialista Párt pedig 28-43 körzetben nyerhetnek. Sőt, az elemzés készítői azt sem tartják elképzelhetetlennek, hogy az En Marche! mozgalom akár abszolút többséget is szerez a francia kétkamarás parlament alsó házában, a Nemzetgyűlésben. A kétfordulós rendszerű, nemzetgyűlési választások során 577 képviselőt választanak meg, öt évre. Ennek alapján pedig a parlamenti többséghez 289 mandátumot kell megszerezni.⁸

Emmanuel Macron politikai sikerei tehát nagyban függenek a törvényhozási választások eredményétől, ugyanis egy számára kedvező eredménnyel jelentős változásokat érhet el, ellenben ha kisebbségben marad, akkor akár az egész törvényhozás döntésképtelenné válhat, illetve nem lesz képes beváltani a kampányban tett ígéreteit.

⁵ http://abonnes.lemonde.fr/election-presidentielle-2017/article/2017/05/08/le-ps-entre-en-cohabitation-avec-lui-meme_5124049_4854003.html

⁶ <https://www.lesechos.fr/elections/legislatives-2017/0212053073456-apres-la-presidentielle-la-droite-espere-une-revanche-aux-legislatives-2085008.php>

⁷ http://abonnes.lemonde.fr/election-presidentielle-2017/article/2017/05/08/la-droite-tiraillee-face-a-macron_5124056_4854003.html

⁸ <https://www.lesechos.fr/elections/legislatives-2017/0212052666374-legislatives-macron-fait-le-pari-dune-majorite-de-la-gauche-de-gouvernement-aux-gaullistes-2085000.php>